

СПРАВА «ДОВБИШЕВ ПРОТИ УКРАЇНИ»

(CASE OF DOVBYSHEV v. UKRAINE)

(Заява № 68447/12)

Стислий виклад рішення від 30 листопада 2023 року

У 2003 році заявник відкрив гральний бізнес та отримав необхідні торгові патенти, розмір плати за які було передбачено Законом України «Про патентування деяких видів підприємницької діяльності». Розмір плати збільшувався двічі, у листопаді 2003 року та у грудні 2004 року згідно із законами України про державний бюджет на 2004 та 2005 роки відповідно. Заявник сплатив різницю. У 2006 році він закритий свій гральний бізнес і подав позов, стверджуючи, що збільшення розміру плати за торгові патенти було незаконним і непередбачуваним, та вимагав відшкодування сплачених надміру платежів. Господарський суд Одеської області зобов'язав місцеві органи влади повернути різницю, яка виникла внаслідок збільшення розміру плати, як вимагав заявник. Він посилався на частину другу статті 7 Закону України «Про систему оподаткування», яка передбачала, що податкові ставки не могли змінюватися законами України про державний бюджет, і на частину третю статті 27 Бюджетного кодексу України, яка передбачала, що закон, який впливав на формування доходної та видаткової частин державних бюджетів, мав бути офіційно оприлюднений до 15 серпня року, який передував плановому, інакше його норми застосовувалися з року, наступного за плановим. Одеський апеляційний адміністративний суд скасував зазначену постанову та залишив без задоволення позов заявника, мотивувавши це зокрема тим, що норми законів України про державний бюджет мали перевагу над нормами, на які посилався суд першої інстанції. Вищий адміністративний суд України залишив постанову апеляційного суду без змін. До Європейського суду з прав людини (далі – Європейський суд) заявник скаржився за статтею 1 Першого протоколу до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція) у зв'язку з непередбачуваним і таким, що суперечить принципу юридичної визначеності втручанням у його право власності, що виникло внаслідок збільшення розміру плати за торгові патенти на здійснення операцій з надання послуг у сфері грального бізнесу. Розглянувши скаргу заявника, Європейський суд зауважив, що у цій справі оновлені розміри плати за торгові патенти були запроваджені законами України про державний бюджет на 2004 та 2005 роки, тоді як частина друга статті 7 Закону України «Про систему оподаткування» передбачала, що податкові ставки не могли змінюватися законами України про державний бюджет. Крім того, нові розміри плати були запроваджені після 15 серпня року, який передував плановому, тобто після закінчення строку, передбаченого частиною третьою статті 27 Бюджетного кодексу України. Європейський суд вказав, що зміни, внесені законами України про державний бюджет, суперечили чинному законодавству та створювали неузгодженість, даючи національним судам можливість тлумачити відповідні суперечливі нормативно-

правові акти на власний розсуд, які національні суди застосували не на користь заявника. Європейський суд дійшов висновку, що втручання у права власності заявника не було законним і передбачуваним, і констатував порушення статті 1 Першого протоколу до Конвенції.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

«1. Оголошує заяву прийнятною;

2. Постановляє, що було порушено статтю 1 Першого протоколу до Конвенції; (a) що упродовж трьох місяців держава-відповідач повинна сплатити заявнику такі суми, які мають бути конвертовані в національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу: (I) 81 689,18 (вісімдесят одна тисяча шістсот вісімдесят дев'ять євро та вісімнадцять центів) євро та додатково суму будь-якого податку, що може нараховуватися, в якості відшкодування матеріальної шкоди; (II) 750 (сімсот п'ятдесят) євро та додатково суму будь-якого податку, що може нараховуватися, в якості відшкодування моральної шкоди; (III) 422,09 (чотириста двадцять два євро та дев'ять центів) євро та додатково суму будь-якого податку, що може нараховуватися заявнику, в якості компенсації судових та інших витрат; (b) із закінченням зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на зазначені суми нараховуватиметься простий відсоток (simple interest) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти;

3. Відхиляє решту вимог заявника щодо справедливої сатисфакції.»